

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

Flerordsenheter: Så många frågor, så få svar

Lars Borin

Flerordsworkshop 19/3 2013

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

några centrala frågor

- ▶ Vilken sorts "ord" är det flera av?
- ▶ Ska de beskrivas som en sorts lexikonenheter eller en sorts syntaktiska enheter (eller båda eller något annat)?
- ▶ Vilka sorters flerordsenheter finns det?
- ▶ Hurdan är deras typologi: Finns de i alla språk i samma omfattning? Hur tar man reda på det?
- ▶ Hur ska man avgränsa dem så att man kan känna igen dem, räkna dem, etc.?

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

ord?

- ? ortografi ~ fonologi ~ grammatik ~ betydelse ~ frekvens
- ? *kassaflöde* ~ *cash flow*
- ? *vidpass* ~ *vid pass*;
- ? *smälla av* ~ *åka tåg*;
- ? *wil inte köpat*, *om jag icke fåret* för gott köp
(Samuel Columbus)
- ? finska *rakennuttamallakin* 'också genom att låta bygga'
- ? fijianska *taa-niu-se-bu'a* 'hugga-kopra-eller-ved'
- (jfr. Anderson 1985; Aikhenvald 2007)

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

behöver man ens bry sig om dem?

Flerordsenheter (= sekvenser av ortografiska ord)
som andel av tillagda ingångar i SALDO (exklusive
tillägg av Lennart Lönngren):

år	totalt	flerordingar	%
2011	~3458	~1171	~34 %
2012	~1088	~488	~43 %
2013	~150	~76	~50 %

(Jfr. Jackendoff 1997)

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

avgränsningar ~ kategorier

- ▶ Sag et al. (2001) ställer upp följande kategorier:
 - ▶ **institutionaliserade fraser**
(kompositionella, men statistiskt avvikande)
 - ▶ **lexikaliserade fraser**
(i varierande grad idiosynkratiska):
 1. fasta uttryck
 2. halvfasta uttryck
 3. syntaktiskt flexibla uttryck
- ▶ Deras ordkriterium är ortografiskt och de bryr sig bara om engelska, vilket betyder att
"Compound nominals such as car park, attorney general and part of speech" för dem är flerordsenheter (trots att *compound* annars är en term som hör hemma inom morfologin)

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

typologi?

- ▶ WALS (Dryer/Haspelmath 2011; <<http://wals.info>>) har inget kapitel om flerordingar (även om det kanske gömmer sig relevant information under rubriker som "Periphrastic causative constructions")
- ▶ men flerordingar är underbeskrivna för enskilda språk, så det finns inget bränsle för typologiska generaliseringar
- ▶ (undantaget är enskilda konstruktionstyper, som komplexa predikat/stödverbskonstruktioner)
- ▶ Har t.ex. ett språk som grönländska överhuvudtaget flerordingar och vilka i så fall?
- ▶ Hur hör flerordsenheter och grammatikaliseringsprocesser ihop?

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

vilka ontologiska åtaganden gör vi?

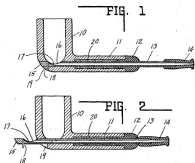
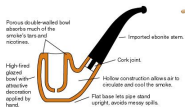
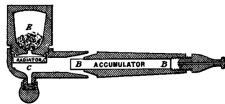

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

och hur verifierar vi dem?

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

cargokulten lurar alltid runt hörnet

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

lexikon ~ syntax ~ ?

- ▶ få fenomen som inte någonstans i något språk också är morfologiska:
 - ▶ diskontinuerliga komponenter ~ multipel exponens
 - ▶ 'inre' böjning ~ infigering
 - ▶ inkorporering (även av fraser)
- ▶ (jfr. Nida 1949; Jensen 1990; Anderson 1985; Aikhenvald 2007)
- ▶ **men bara i ytterst begränsad omfattning omkastbarhet**
- ▶ Detta innebär en stor frihet: Om man vill kan man beskriva många svenska flerordstyper som "ord med hål" utan att gå utanför vad som är möjligt inom ordet (i ett tvärspråkligt perspektiv)

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

flerordsenheter: gungor eller karuseller?

- ▶ Det är viktigt att komma ihåg att språkbeskrivning kan ses som ett slags nollsummespel, så länge som vi inte har språkoberoende sätt att studera vår språkförmåga
- ▶ Det finns ett ömsesidigt beroendekomplex i **beskrivningen** som involverar bl.a.
 - ▶ lexikalisk betydelse
 - ▶ syntagmatisk betydelse
 - ▶ kontextuell och situationell tolkning
 - ▶ de lexikaliska betydelsernas finhetsgrad
 - ▶ begreppet *ord*
 - ▶ flerordningar ~ enordningar
 - ▶ lexikonenheternas ordklassfördelning
 - ▶ kompositionalitet

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Språk
BANKEN

CLT

identifikation och användning

- ▶ språkteknologiskt finns (åtminstone) tre typer av problem med flerordningar:
 1. **identifiering** av flerordningskandidater
 2. formell **beskrivning** av flerordningarna
 3. **användning** av beskrivningen vid språkanalys (och -generering)
- ▶ med **identifieringen** har man kommit en god bit på väg (t.ex. Pecina 2010; Green et al. 2013)
- ▶ i **beskrivningen** har man som sagt många frihetsgrader och det finns följaktligen flera bud om hur den bäst bör göras
- ▶ **användningen** är (av naturliga skäl) eftersatt